

Perspectief voor een gezonde stad

STADSVISIE
MAASTRICHT 2040

Gemeente Maastricht

COLOFON

Uitgave Gemeente Maastricht
Projectleider Vera Vroemen
Eindredactie Math Wijnands
Fotografie Fred Berghmans, Jonathan Vos, Taylor Berkman,
Laurens Bouvrie, Annemarie Mans, Aron Nijs
Vormgeving Gemeente Maastricht
© 2021

Inhoudsopgave

Voorwoord – 4

1. Inleiding – 5

Relatie stadsvisie met deelvisies – 5

2. Waar staan we nu? – 6

2.1 Het fundament – 6

2.2 De uitdagingen – 7

3. Waar willen we naartoe? – 8

3.1 De inclusieve stad Maastricht – 8

3.2 De woonstad Maastricht – 10

3.3 De kennisstad Maastricht – 13

3.4 De ontmoetingsstad Maastricht – 14

3.5 De groene stad Maastricht – 16

3.6 De netwerkstad maastricht – 18

4. De rol van de gemeentelijke overheid – 18

Diep in het zuiden van het land, hoog boven de zeespiegel, ligt Maastricht: de Nederlandse stad waar Europa zich thuis voelt. Bekend om haar luisterrijk verleden, maar met een gretig verlangen naar de toekomst. Hoe de toekomst er uitziet, kunnen we niet voorspellen. Wat we wel kunnen is een perspectief schetsen waarin droom en realiteit samenkomen. Dat is deze stadsvisie Maastricht 2040. Hierin zoeken we enerzijds antwoorden op eigentijdse vragen en anderzijds reiken we de inspiratie aan om samen voort te bouwen. In de wetenschap dat we de stad niet in eigendom hebben, maar erop passen voor de volgende generatie.

De wereld verandert; de laatste decennia sneller en ingrijpender dan ooit daarvoor. We mogen het maken van een gedegen koers richting toekomst daarom niet licht opvatten. Als we nu niet anticiperen op de ontwikkelingen om ons heen, betalen onze kinderen later de rekening. Het maken van keuzes is onvermijdelijk. Deze visie is niet vrijblijvend, maar ook niet in beton gegoten. Onvoorziene veranderingen blijven zich immers voordoen. Dat vergt flexibiliteit. Zie deze visie dus als het kompas voor de reis die we samen maken.

We weten waar we vandaan komen. Door onze unieke geschiedenis ligt Maastricht niet aan de rand van Nederland, maar in het hart van Europa. Tal van mogendheden hebben hier in de loop der eeuwen hun sporen achter gelaten en grenzen verlegd. Eind 19e eeuw werd de Limburgse hoofdstad de eerste industriestad van Nederland.

Met de komst van de universiteit in de tweede helft van de vorige eeuw zette de stad een succesvolle transformatie in. De universiteit ontwikkelde zich binnen korte tijd tot dé Europese universiteit van Nederland. Daardoor groeide de oude industriestad van weleer uit tot de moderne kennisstad van nu. Tegelijkertijd hebben zich ook de creatieve maakindustrie en de cultuur tot ‘*unique selling points*’ ontwikkeld.

Inmiddels maakt Maastricht deel uit van de Euregio Maas-Rijn met bijna vier miljoen inwoners. Befaamd om zijn innovatieve kenniseconomie en een van de meest internationale universiteiten van Europa. Dat alles geeft Maastricht een sterke internationale dimensie, zoals je die nergens anders in Nederland vindt.

We weten ook waar we naar toe willen. Maastricht is in 2040 een stad in balans. Waar gezondheid de hoofdzaak is. Dat wil zeggen een gezonde leefomgeving, aangenaam om te wonen, met aantrekkelijk groen, een bruisend cultureel aanbod, volop werkgelegenheid, veiligheid en sociale verbinding. Maastricht zal gekend zijn om haar hoge kwaliteit van leven, die monumentale uitstraling koppelt aan jeugdige flair. Een wereldse stad, maar geen stedelijke hogedrukpan; stad van de menselijke maat waar iedereen meetelt en meedoet. Het voorzieningenniveau is hoog, maar de sfeer blijft ontspannen. De instrumenten die we kiezen om deze doelen te bereiken moeten echter wel haalbaar en betaalbaar zijn. Immers, de financiële gezondheid van de gemeente is in ons aller belang.

Vervolgens verdient ook de fysieke gezondheid van de inwoners alle aandacht. Hoe belangrijk het is om daarvoor de voorwaarden te scheppen, heeft de plotselinge coronapandemie bewezen. Ineens was alles anders. Dankzij de flexibiliteit en de eendracht tussen alle bevolkingsgroepen konden we de crisis redelijkerwijs het hoofd bieden.

In deze Stadsvisie kijken we vooruit. Het jaar 2040 dient als richtpunt. Want Maastricht blijft in beweging, de stad is nooit af. Samen blijven we zoeken naar gezamenlijke waarden, gezamenlijke vergezichten en gezamenlijke idealen.

Annemarie Penn-te Strake
burgemeester

1. Inleiding

Werk aan de balans is de opdracht die het stadsbestuur heeft meegekregen op weg naar 2040. Het is de kortste en meest krachtige samenvatting van de tientallen gesprekken, visiewandelingen, online sessies en stadsdialogen die dit jaar hebben plaatsgevonden. Er is gesproken met inwoners - jong en oud - ondernemers, deskundigen en belangstellenden over het Maastricht van morgen. Want het is precies die balans die Maastricht onderscheidt en zo bijzonder geliefd maakt bij haar inwoners en bezoekers: het dorps- en het wereldse ineen, de tradities en de innovaties, de monumenten en de architectuur, de kunsten en de cultuur, de volks- en de villawijken.

Maastricht is een historische stad, met een sterk industrieel verleden die in één generatie is getransformeerd naar een universiteitsstad met een jonge, internationale gemeenschap. Dat zorgt niet alleen voor spannende, maar ook kwetsbare tegenstellingen. Wat vandaag voor inwoners een geliefde combinatie is van een veilige, compacte, huiselijkheid en een spannende, wereldse dynamiek, kan morgen uit balans raken. Of is dat voor sommigen nu al. Kortom: er is nog veel te verbeteren en daarover gaat deze stadsvisie.

De balans behouden en versterken voor iedereen is dé ambitie van Maastricht. Balanceren is een werkwoord, geen achteroverleunwoord. “Het leven is fietsen. Om de balans te bewaren moet je in beweging blijven”, zei Einstein. De stad is van ons allemaal en iedereen kan een bijdrage leveren. Daarom is er een gezamenlijk doel waar inwoners, ondernemers, organisaties en overheden in Maastricht de komende 20 jaar naar toe fietsen: *de gezonde stad*. Het is een uitnodiging om samen te gaan werken aan onze opgaven en ambities.

Relatie stadsvisie met deelvisies

De afgelopen jaren is onze samenleving steeds complexer geworden. Veel zaken kunnen niet langer afzonderlijk worden aangepakt, maar moeten in hun onderlinge afhankelijkheid worden gezien. De stadsvisie dient daarbij als een inspirerend en ambitieus toekomstbeeld voor Maastricht in 2040. Een perspectief voor de stad die we dan willen zijn. De verdieping van dit toekomstbeeld is uitgewerkt in deelvisies. De sociale -, economische -, omgevings- en cultuurvisie vormen samen de integrale onderleggers van ons gezamenlijke langetermijnperspectief, de gezonde stad. Op hun beurt vormen de deelvisies weer de basis voor concrete uitvoeringsprogramma's, die we met elkaar vorm en inhoud gaan geven.

LEESWIJZER

In deze visie wordt eerst gekeken naar de situatie op dit moment. Wat zijn we voor een stad en wat is het fundament waarop we willen voortbouwen. Daarna kijken we naar de grote uitdagingen die op ons afkomen waarvoor we een oplossing moeten vinden. Vervolgens kijken we waar we naar toe willen. Wat is onze visie voor Maastricht: wat voor stad willen we in 2040 zijn en voor welke verbindende thema's kiezen we. Als laatste worden de uitgangspunten besproken van waaruit de gemeente wil werken om deze visie te helpen verwezenlijken.

2. Waar staan we nu?

2.1 Het fundament

Veel inwoners en bezoekers waarderen de **eigenheid** van Maastricht en willen deze koesteren. Deze bestaat niet alleen uit de monumentale binnenstad, onze bekende bourgondische flair en onze liefde voor een goede kwaliteit van leven. Maastricht is ook een **levendige** stad, waarin inwoners zich thuis kunnen voelen en gasten welkom zijn. Een stad waar we met elkaar werken aan een samenleving, waarin diversiteit wordt verwelkomd en gerespecteerd. We hebben aandacht voor kwetsbare groepen zoals ouderen, kinderen, mensen met een beperking en voor mensen die met armoede worden geconfronteerd.

Provinciehoofdstad Maastricht heeft een **brede economische structuur** en vervult als provinciehoofdstad van Limburg een belangrijke functie in de (Eu)regio. Onze stad heeft veel bovenregionale voorzieningen op het gebied van onderwijs en onderzoek, overheid, zorg, detailhandel, horeca en cultuur. Maastricht - en zeker de binnenstad - is een aantrekkelijke bestemming voor bezoekers. Maastricht is ook een **kennisstad** met de Universiteit Maastricht (UM), Zuyd Hogeschool, het Universitair Medisch Centrum+ (MUMC+), de Brightlands Health Campus en de vele overige onderzoeks-, onderwijs- en kennisinstellingen.

Maastricht heeft een **aantrekkelijke leefomgeving** met goede voorzieningen op het gebied van winkels, cultuur en horeca. De stad wordt omgeven door groen, met diverse natuurgebieden op fietsafstand in het Heuvelland en de Belgische grensstreek. Deze combinatie van stedelijkheid en natuur maakt van Maastricht een aantrekkelijke plek om te wonen, te werken en te bezoeken.

Onze stad heeft veel culturele instellingen en er is ook een breed aanbod aan kunst- en cultuuropleidingen. Verenigingen en maatschappelijke initiatieven dragen volop bij aan de **culturele rijkdom** van Maastricht. De stad vormt één van de acht culturele brandpunten van Nederland. Ook het cultureel ondernemerschap groeit. Traditionele en nieuwe evenementen dragen bij aan de unieke levendigheid en herkenbaarheid van Maastricht.

Het is juist de samenhang en dynamische uitwisseling tussen economie, cultuur, onderwijs, leefomgeving en de levendigheid die belangrijk zijn voor de aantrekkingskracht van Maastricht. Dat is het fundament, dat zijn de kwaliteiten die we koesteren en waarop we verder willen voortbouwen. Voortbouwend op dit fundament is er nog een wereld te winnen en daarover gaat deze stadsvisie.

2.2 De uitdagingen

Wereldwijde trends en ontwikkelingen gaan ook aan onze stad niet voorbij. Samen met de specifieke Maastrichtse situatie leiden deze tot een aantal uitdagingen die aangepakt moeten worden om ons doel van een gezonde stad te kunnen bereiken. Deze uitdagingen vragen om samenwerking tussen inwoners, ondernemers, organisaties, instellingen, de gemeente en andere betrokken overheden:

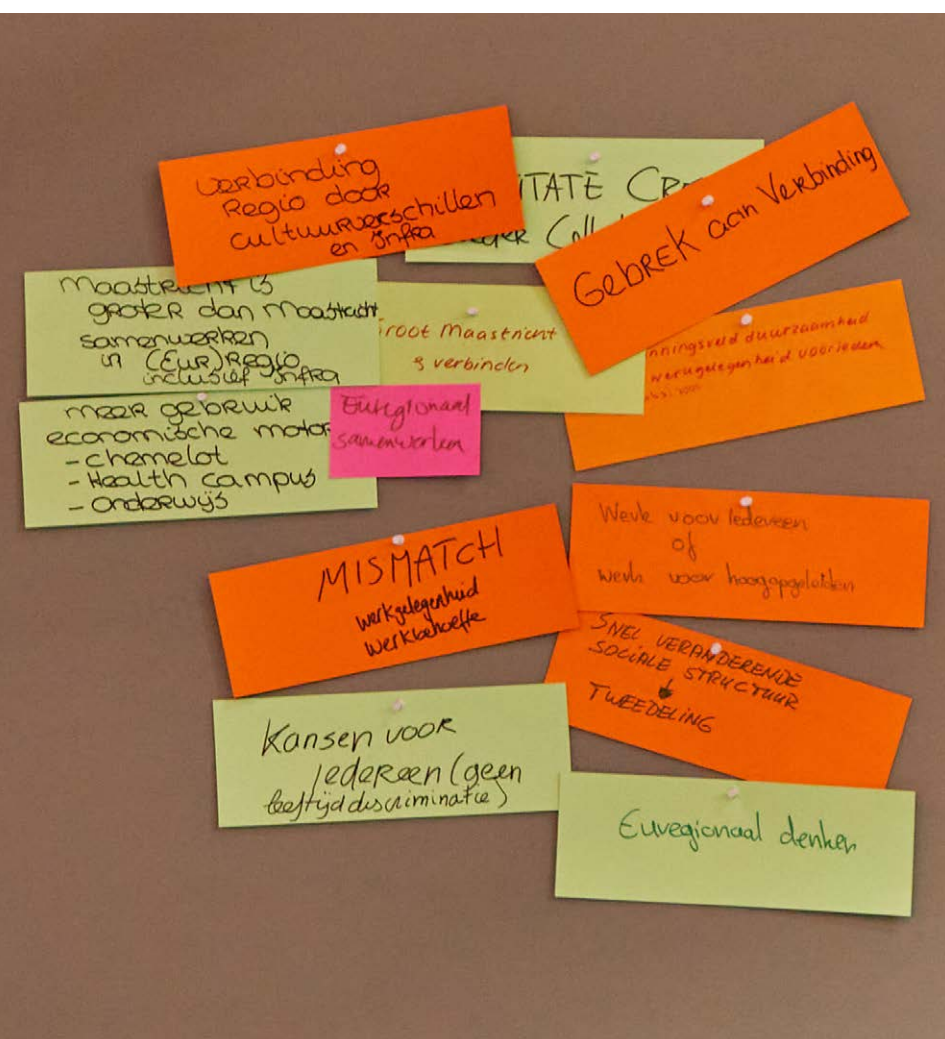
→ **Tweedeling in de samenleving.** Er is bijzondere aandacht nodig voor het versterken van brede welvaart, sociale cohesie, veiligheid en leefbaarheid, het vergroten van bestaanszekerheid, het stimuleren en faciliteren van plekken en activiteiten die bijdragen aan ontmoeting en verbinding en de menging van verschillende doelgroepen via onderwijs en in buurten.

→ **Arbeidsmarkt en werkgelegenheid.** Er is bijzondere aandacht nodig voor een zo goed mogelijke aansluiting tussen vraag en aanbod ook richting toekomst, uitdagende kansen voor ondernemerschap, kwetsbare doelgroepen, de doorontwikkeling van de kenniseconomie en de impact hiervan op onderwijs, scholing en werkgelegenheid

→ **Toekomst van de wijken en de binnenstad.** Er is bijzondere aandacht nodig voor leefbaarheid, functiemenging en de ontwikkelingen op het gebied van retail, horeca en cultuur. Om de leefomgeving te versterken is aandacht voor sociale cohesie, veiligheid, aanbod en balans op de woningmarkt en bereikbaarheid cruciaal. Verder heeft de toekomst van de binnenstad een belangrijke relatie met de aantrekkelijkheid en aantrekkingskracht van de hele stad en de daarmee verbonden mobiliteit, toerisme en evenementen.

→ **Energietransitie en anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering.** Er is bijzondere aandacht nodig voor energiebesparing, energieopwekking, toekomstige betaalbaarheid van de energierekening in relatie tot armoede, nieuwe economische verdienmodellen, luchtkwaliteit, tegengaan van overstroming en hittestress en de impact op de inrichting van de fysieke leefomgeving en onze mobiliteit.

→ **Versterken agglomeratiekracht van stad en (Eu)regio.** Er is bijzondere aandacht nodig voor optimale verbindingen, het gebruiken van de kansen voor synergie en samenwerking, economische- en gebiedsontwikkeling, energie en duurzaamheid.

3. Waar willen we naartoe?

Maastricht wil in 2040 een gezonde stad zijn waar welvaart en welzijn met elkaar in balans zijn. Een stad met een vitale samenleving, een krachtige economie, een aantrekkelijke leefomgeving en levendige cultuur. In een gezonde stad wordt samengewerkt, want iedereen heeft elkaar nodig.

Dat is een forse ambitie vanuit de urgentie dat de stad écht socialer, saamhoriger, veiliger, inclusiever, groener, innovatiever, fitter en dus gezonder moet worden. Dat willen we aanpakken door middel van zes verbindende thema's te weten: inclusieve stad, woonstad, kennisstad, ontmoetingsstad, groene stad en netwerkstad. Onderstaand worden deze verbindende thema's nader uitgewerkt en ontstaat het toekomstbeeld voor de stad die we in 2040 willen zijn.

In Maastricht werken we samen aan een gezonde en innovatieve stad met een hoge kwaliteit van leven voor iedereen.

3.1 De inclusieve stad Maastricht

De inclusieve stad vraagt om kansen voor elke Maastrichtenaar, met daarin een cruciale rol voor het onderwijs. De aanpak van de 'mismatch' tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en de verhoogde arbeidsparticipatie maken dat iedereen meetelt en meedoet in de samenleving. Maastricht vergrijst, maar verjongt tegelijkertijd. Betaalbare, levensloopbestendige woningen in verschillende buurten zorgen voor een gezonde mix van leeftijden en levensstijlen. De laatste fysieke barrières, zoals de spoorzone, worden geslecht. Maastricht is een compacte stad met aandacht voor veiligheid en leefbaarheid van de inwoners, waar woonbuurten verbonden zijn met voorzieningen en ontmoetingsplekken via veilige, gezonde fiets-, loop- en ov-verbindingen. Daardoor kunnen we ons richten op 'minder maar beter', met aantrekkelijke levensvatbare wijkcentra die letterlijk voor iedereen bereikbaar zijn met een aanbod op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs, sport-, cultuur- en winkelvoorzieningen.

In 2040 draagt **iedereen** eraan bij om onze stad vorm en inhoud te geven. Dat doet iedereen door zijn of haar talenten en kwaliteiten te benutten. Onze samenleving is niet statisch, maar juist voortdurend in beweging. We gunnen elkaar de ruimte en helpen elkaar bij het bereiken van onze doelen. We zijn een Limburgse én een internationale stad, waarin mensen van verschillende culturen zich thuis

voelen.

Maastricht weet zich van andere steden te onderscheiden als een stad met een hoge kwaliteit van leven, wonen en ontspannen. Mensen komen er graag en de sfeer is goed.

In 2040 spelen onze **buurten en wijken** een belangrijke rol bij het tegengaan van tweedeling. Door een goede mix van voorzieningen en woningen voor verschillende doelgroepen, leefstijlen en leeftijden is de veerkracht versterkt. De binnenstad en sociaal kwetsbare buurten krijgen daarbij extra aandacht.

We werken gericht aan een stad die **veilig en leefbaar** is voor iedereen. Sociale, culturele, economische en fysieke aspecten worden in samenhang aangepakt. Ook het versterken van de weerbaarheid vinden we belangrijk. Onze werkwijze is hierop aangepast en heeft er mede toe geleid dat de sociale cohesie in wijken en buurten is toegenomen en inwoners alert zijn op, en weerbaar tegen, ondermijning.

Theoretisch of praktisch opgeleid, in 2040 hebben jongeren goede mogelijkheden om zich in Maastricht en de omliggende regio te

ontplooiën.

Maastricht blijft regionaal onderscheidend voor wat betreft stedelijk **wonen**. Niet alleen omdat dit voorziet in een behoefte, maar ook omdat Maastricht een compacte stad is en ruimte voor nieuwbouw beperkt. Dat betekent dat het optimaliseren van het gebruik van de bestaande woningvoorraad en het herbestemmen van niet-woongebouwen voorop staat. Nieuwbouw is vooral aan de orde als niet op andere wijze aan de vraag kan worden voldaan of als dit een bijdrage levert aan de gewenste doorstroming.

Cultuur verbindt: ons rijk en divers cultuur-aanbod is van grote betekenis voor de vitaliteit en levendigheid van Maastricht. Dit aanbod is afgestemd op inwoners, bezoekers en op verschillende doelgroepen. Cultuurbeleving vindt niet alleen plaats op de officiële podia en in het Theater aan het Vrijthof maar ook op onverwachte plaatsen in de stad.

Geïnspireerd door het concept **positieve gezondheid** besteden we in Maastricht in 2040 veel aandacht aan een actieve gezonde leefstijl. Maastrichtenaren van alle leeftijden en alle doelgroepen bewegen en sporten meer. Dit bevordert ook ontmoeting voor iedereen.

Samen- en zelfredzaamheid is in Maastricht het uitgangspunt van onze zorg en ondersteuning. Dit maakt mogelijk dat mensen zoveel mogelijk zelf de regie houden over hun leven. We hebben aandacht voor sociale kwetsbaarheid en eenzaamheid. Technologische ontwikkelingen en digitalisering maken het mogelijk om meer aandacht aan preventie te besteden.

3.2 De woonstad Maastricht

De woonstad Maastricht is in 2040 een stad waar iedereen zich thuis kan voelen. Inwoners van Maastricht hebben verschillende woonwensen en woonbehoeftes. Maastricht wil een stad zijn met een diversiteit aan passende woon- en leefomgevingen voor alle doelgroepen, variërend van wonen te midden van stedelijke hectiek tot wonen in het groen. Maastricht is een stad die zich kenmerkt door een mix van woonsferen en van levendigheid. Er is een betere balans tot stand gebracht tussen de woningvraag en het woningaanbod. Dit vraagt om betaalbare woningen voor iedereen. Leefbaarheid en veiligheid staan hoog in ons vaandel. Maastricht is een stad met vitale en gemengde wijken en voldoende diverse en hoogwaardige voorzieningen die aansluiten op de behoeftes van onze inwoners en gebruikers van deze voorzieningen.

Met de mogelijkheden die de gemeente heeft willen we in Maastricht alle doelgroepen een passend thuis bieden. We streven naar kansgelijkheid. Passende huisvesting en een toekomstbestendige woningvoorraad dragen bij aan het welzijn van de inwoners van Maastricht. Zowel voor de huidige als de nieuwe inwoners, jong en oud, kansrijk en kwetsbaar, tijdelijk en vast, huurders en kopers, starters en doorstromers.

Samenwerking met verschillende partijen - o.a. (huurders)belangengroepen, particuliere verhuurders (VVWM), corporaties, ontwikkelende partijen, maatschappelijke instellingen en kennisinstellingen - is daarbij essentieel. Het realiseren van voldoende en passende woningen is immers waar het om draait. Met woningcorporaties worden bijvoorbeeld meerjarige prestatieafspraken over verschillende thema's gemaakt en met andere marktpartijen wordt de samenwerking per project ingevuld. Samen met de onderwijs- en kennisinstellingen zetten we ons in voor voldoende woongelegheden voor studenten.

Woningbouwinitiatieven worden in samenwerking met bewoners ontwikkeld en er wordt ruimte gegeven voor initiatieven vanuit bewoners.

De gemeente en haar samenwerkingspartners kunnen niet alles zelf. Daarom zullen wij ons blijven inzetten op passende regelgeving en financiën om de opgave van Maastricht woonstad waar te kunnen maken.

Ruimte in regelgeving en passende financiële ondersteuning door het rijk zijn essentieel voor het realiseren van onze doelen. Voor zover de beperkingen of mogelijkheden buiten de directe invloedssfeer van het gemeentelijk (woon)beleid liggen, blijven we als gemeente - in goede samenwerking met woningcorporaties, kennisinstellingen en de regio - dan ook maximaal inzetten op medewerking, regelgeving en financiering vanuit het rijk om deze opgave waar te maken.

Met zijn flexibele karakter geeft de **woonprogrammering** ruimte aan de behoefte van zowel huidige als nieuwe inwoners en draagt bij aan behoud en versterking van de aantrekkelijkheid van Maastricht als woonstad en aan vitale en leefbare wijken. Zo blijft Maastricht flexibel om in te spelen op nieuwe, nu nog onbekende ontwikkelingen.

Er is in 2040 sprake van een **dynamische woningmarkt met voldoende mogelijkheden voor doorstroming**. Dit draagt bij aan de aantrekkelijkheid van Maastricht en het vestigingsklimaat voor bedrijvigheid in onze stad. Bouwen voor de doorstroming is belangrijk omdat dat ervoor zorgt dat woningen in de bestaande woningvoorraad vrijkomen. En door meer betaalbare starterswoningen zorgen we voor meer doorstroming uit de kamervoorraad en worden afgestudeerden behouden voor de stad, hetgeen bijdraagt aan een goed vestigingsklimaat voor bedrijven.

Duurzaam ruimtegebruik staat bij het invullen van de woonopgave voorop. In 2040 is het gebruik van de bestaande woningen en het herbestemmen van gebouwen geoptimaliseerd. Alternatieve energiebronnen worden grootschalig ingezet en er zijn grote stappen gezet in de richting van een volledig circulaire bouweconomie. Langer thuis wonen is de wens van veel van onze oudere inwoners en daarom onderdeel van ons beleid. Bij de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad wordt in alle buurten rekening gehouden met sociaaleconomische vraagstukken waaronder betaalbaarheid en spreiding van kwetsbare groepen.

Woonruimteverdeling en herbestemming staan voorop bij het voorzien in de woningbehoefte, maar **nieuwbouw** kan niet worden gemist omdat alleen dan volledig aan de vraag kan worden voldaan en de gewenste doorstroming in de bestaande woningvoorraad kan worden behaald. Energieneutraal bouwen en woningen die energie produceren zijn de norm.

Nieuwbouw is gericht op wensen en behoeften van zowel doorstromers als starters, complementaire woonproducten en **vernieuwende woonvormen** zoals bijvoorbeeld groepswoonwoningen voor ouderen en collectief particulier opdrachtgeverschap. Gemeentelijke regelgeving, bijvoorbeeld via een lokale verordening betaalbare woningbouw is een nuttig hulpmiddel gebleken om betaalbaarheid te bevorderen.

Verdergaande vergrijzing, het langer zelfstandig wonen van ouderen, mensen die zorg en/of ondersteuning nodig hebben, specifieke groepen zorgvragers, de komst van nieuwe doelgroepen, meer inkomensonzekerheid en een grotere druk op de betaalbaarheid leiden niet alleen tot een behoefte aan meer woningen, maar vooral aan andere woningen zoals bijvoorbeeld levensloopbestendige en woonzorgwoningen. In 2040 is er balans tussen de vraag naar en het aanbod van levensloopbestendige woningen. Daarbij zijn er ook voldoende mogelijkheden voor ouderen om binnen de eigen woonbuurt door te stromen. Primair gaat het dan om de **betaalbaarheid, toegankelijkheid en arrangementen met zorg- en dienstverlening**. Daarnaast, of om dit te bereiken, zijn ook maatregelen buiten de woonsfeer noodzakelijk: meer inkomenszekerheid en passende werkgelegenheid.

Een gezonde stad bestaat uit **vitale en sterke wijken en buurten** waar de veiligheid en leefbaarheid op peil is. In 2040 willen we een sociaal en ruimtelijk ongedeelde stad met veerkrachtige wijken en buurten zijn. Deze worden gebiedsgericht aangepakt door een integraal afgestemde inzet van nieuwbouw, woningverbetering en woonruimteverdeling. Het beter spreiden van de nieuwbouw van sociale huurwoningen over alle buurten van de stad is daarvoor een voorwaarde. Bereikbaarheid en mobiliteit spelen daarin ook een belangrijke rol. Voetgangers, het openbaar vervoer, de fiets en de fiets krijgen prioriteit boven de auto. De woonfunctie van de binnenstad hebben we in 2040 verder versterkt bijvoorbeeld door herbestemming van niet woongebouwen en het tegengaan van speculatie door regulering van opkoop door beleggers van woningen. Ook blijven we inzetten op meer en een meer divers woningaanbod voor verschillende doelgroepen en het inzetten op een goede balans tussen de voorzieningen voor diegenen die in de stad wonen en werken en voorzieningen gericht op bezoekers. Het terughoudend omgaan met splitsen en omzetten van bestaande woningen en vooral inzetten op grootschalige studentenhuusvesting draagt bij aan de verdere volwassenwording van Maastricht als studentenstad en aan een goede balans tussen tijdelijke en meer permanente bewoners in bestaande (woon-)buurten.

Voor sterke en vitale wijken is balans in **woonruimteverdeling** van belang. Het slim combineren van woningonderhoud, woningverbetering en verduurzaming biedt kansen, zowel op het vlak van het proces als de techniek en de financiering. Spreiding van doelgroepen door gerichte nieuwbouw, woningaanpassing en/of woonruimteverdeling draagt bij aan de vitaliteit van buurten en wijken en versterkt de sociale cohesie in Maastricht. Als onderdeel van een gebiedsgerichte benadering kan dit bijdragen aan een meer evenwichtige samenstelling van woningen en inwoners.

Voor het bereiken van een gezonde stad is ook de **balans houden tussen verdichten en vergroenen** cruciaal. Daar waar Maastricht groeit door te verdichten – we zijn en blijven een compacte stad – blijft onze stad leefbaar door voldoende groen. Niet alleen voor beleving en recreatie, maar ook om mogelijkheden te bieden die helpen de gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan (klimaatadaptatie).

Alleen door goede **regionale samenwerking** kunnen we in 2040 een compleet palet aan woonmilieus bieden binnen een aantrekkelijke leefomgeving. Ook dat is belangrijk voor de aantrekkelijkheid van Maastricht als woonstad. Samenwerking en goede verbindingen via openbaar vervoer met de gemeenten in de regio zijn dus essentieel om ons doel van een goede woonstad te verwezenlijken. Als provinciehoofdstad vervullen we als Maastricht ook in 2040 onze rol als dé kern voor (centrum-)stedelijk wonen in Zuid-Limburg.

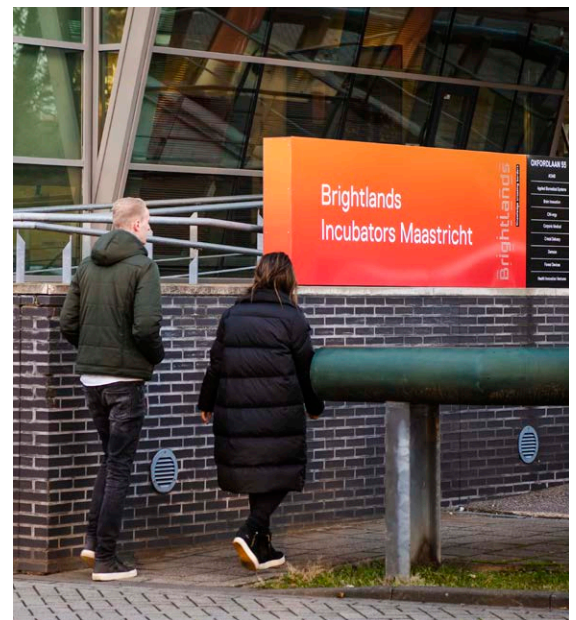

3.3 De kennisstad Maastricht

De kennisstad laat zien dat Maastricht niet alleen talent weet aan te trekken, maar ook vast te houden. Maastricht is een stad waar veranderingen beginnen en doorgroeien, waar innovatie plaatsvindt en mensen initiatief nemen. De mondiale ‘war on talent’ maakt dat het principe ‘mens volgt werk’ al lang is omgedraaid: bedrijven vestigen zich daar waar de werknemers zijn. Bevolkingsgroei is geen doel op zichzelf, het stoppen van de braindrain wel. Maastricht weet steeds beter mensen te binden die onze universiteitsstad en innovatieve maatstad mee vormgeven. Groei die daar het gevolg van is faciliteren we op een gezonde manier.

Onderwijs en onderzoek vinden in Maastricht de ruimte en het klimaat om kwalitatief verder te groeien en, waar mogelijk, onderling samen te werken aan baanbrekende producten, presentaties en innovaties.

We gaan op een creatieve en innovatieve manier om met de kansen en ontwikkelingen die zich voordoen. In 2040 **brenge**n we kennis- en maakindustrie steeds beter bijeen. Dit draagt bij aan nieuwe kennis- en samenwerkingsvormen en duurzamere verdienmodellen. De diverse Brightlands campussen en ook onze onderwijs-, onderzoeks- en kennisinstellingen

spelen hierin een centrale rol.

We werken aan een **circulaire economie**, waarbij het denken en werken in kringlopen en duurzame ketens centraal staan. Digitalisering en de energie en duurzaamheidstransities hebben nieuwe impulsen gegeven aan de lokale en regionale economie en arbeidsmarkt.

De **Brightlands Health Campus** is in 2040 tot bloei gekomen als dé plek waar wordt gewerkt aan gezondheid gerelateerde innovatie en is bovendien getransformeerd tot een aantrekkelijk werk- en verblijflocatie voor zowel grote organisaties alsook kleinere startups. Naast economische effecten hebben het benutten van de opgedane kennis (valorisatie) en praktische toepassing van onderzoek ook steeds vaker een maatschappelijk effect. Zo leveren zij een bijdrage aan innovatie die bruikbaar is voor de inwoners en de publieke gezondheid.

Mensen, bedrijven, ondernemers, creatieve makers, onderwijs- en kennisinstellingen en andere organisaties zoeken samen met de gemeente naar oplossingen voor de vraagstukken die zich aandienen. Inwoners en ondernemers zijn gemotiveerd om maatschappelijke impact te creëren. Hierbij hoort een lokale overheid die innovatieve initiatieven uit markt en samenleving stimuleert en omarmt.

Voor de toekomstbestendigheid van onze stad en regio is het **aantrekken en vasthouden** van jongvolwassenen, kenniswerkers, studenten, arbeidsmigranten en creatieve makers van levensbelang voor de vitaliteit van de werkgelegenheid, bedrijven en kennisinstellingen.

3.4 De ontmoetingsstad Maastricht

De ontmoetingsstad gaat over de stad die voelt als een plein dat een warm en veilig welkom biedt aan iedereen die wil genieten van zijn schoonheid en dynamiek. Er is een gezonde balans tussen inwoners en bezoekers, die samen genieten van cultuur, horeca, winkels en de monumenten. Ze zorgen voor een duurzame ontwikkeling van de ontmoetingsstad. Iedereen is welkom, maar kwaliteit gaat boven kwantiteit en door bezoekmotieven toe te voegen is het aandeel verblijfgasten substantieel toegenomen ten opzichte van het dagtoerisme.

Ontmoeting geeft ruimte aan **verbinding** en is cruciaal voor onze samenleving. Niet alleen voor mensen die elkaar al kennen, maar ook voor nieuwe en onverwachte kansen. In 2040 heeft Maastricht zich verder ontwikkeld als ontmoetingsstad. We hebben een goede balans bereikt tussen levendigheid en leefbaarheid, tussen inwoners en bezoekers.

Technologie is onlosmakelijk verbonden met het dagelijks leven in de stad. Onlineverbindingen en toepassingen maken het mogelijk om ons leven aangenamer te maken.

Natuurlijk spelen ook in Maastricht de social media een belangrijke rol bij vorming van bubbles van gelijkgestemden. Tegelijkertijd kan digitalisering ook zorgen voor ethische dilemma's en leiden tot kloofvorming of kinderen die minder buiten spelen. Daarom zijn fysieke ontmoeting, bewegen, cultuur maken en deze beleven nodig om mensen bij elkaar te brengen en onderling contact en dialoog te stimuleren. Dit draagt tevens bij aan het voorkomen van eenzaamheid en isolement en het bevorderen van de veiligheidsbeleving.

Cultuur en cultureel erfgoed zijn niet alleen een visitekaartje van onze stad en daarmee een cruciaal onderdeel voor een aantrekkelijk ontmoetings- en vestigingsklimaat. Met de vele culturele organisaties, kunstvakopleidingen en creatieve industrie vormt het ook een economische sector die steeds belangrijker wordt.

In onze stad hebben we een aantal bijzonder **aantrekkelijke ontmoetingsplekken** die ons economisch sterk maken. De Brightlands Health Campus, het Sphinxkwartier en de omgeving rond het station hebben zich ontwikkeld en zijn tot bloei gekomen. Op deze plekken hebben zich veel nieuwe bedrijven, onderwijsinstellingen en regionale voorzieningen gevestigd en er is sprake van een aantrekkelijke en levendige werk- en leefomgeving.

We hebben **meer contact gekregen met de Maas**. De oevers, die toch al worden aangepakt in het kader van de hoogwaterveiligheid, zijn uitnodigende wandelroutes en bruisende ontmoetingsplekken geworden. Broedplaatsen, ateliers en vrijplaatsen bieden ruimte aan sociaal-maatschappelijke, culturele en economische initiatieven die de stedelijke dynamiek versterken. In buurten dragen wijkcentra bij aan de levendigheid die nodig is om een aantrekkelijk vestigings- en leefklimaat te blijven bieden aan inwoners en bedrijven.

Onze **binnenstad** heeft een ontwikkeling door-
gemaakt. Het gastvrije karakter is gebleven en
de monumentale binnenstad blijft een mag-
neet voor inwoners en bezoekers. We scheppen
ruimte voor de eigen inwoners om de stad te
blijven omarmen. Door slim gebruik te maken
van technologie en nieuwe concepten te ont-
wikkelen, zijn ondernemers erin geslaagd om
een grote slag te maken van de koopeconomie
naar de belevingseconomie. Dat heeft geleid
tot meer functiemenging in de winkelstraten:
naast traditionele winkels wordt het straat-
beeld meer divers gekleurd met allerlei nieuwe
invullingen en mengvormen op het gebied van
horeca, cultuur, evenementen, maakindustrie,
wonen en studeerplekken. Door de vitaliteit die
dit uitstraalt willen mensen onze stad blijven
bewonen en bezoeken.

In 2040 kenmerkt Maastricht zich door **diver-
siteit**. Niet alleen voor wat betreft plekken voor
ontmoeting, maar ook voor wat betreft men-
sen die elkaar ontmoeten. De aanwezigheid
van een groot aantal organisaties, bedrijven
en instellingen op het gebied van onderzoek,
onderwijs, cultuur, gezondheid, maakindus-
trie draagt hieraan bij. Mensen en hun onder-
linge interacties maken nieuwe initiatieven en
activiteiten mogelijk en dragen zo bij aan een
gezonde stad.

3.5 De groene stad Maastricht

De groene stad zorgt voor schone lucht en een robuuste stadsnatuur die goed verbonden is met het magnifieke Heuvelland. Maastricht is verrijkt en verbonden met groen en water, waardoor temperatuur en hoogwaterstanden worden getemperd. Hete pleinen zijn boomrijke, verkoelende ontmoetingsplekken, steeds meer parkeerplaatsen worden perken en er zijn wandelroutes ontstaan met verblijfsplekken langs de verbrede Maas, die wordt omarmd en niet meer de rug toegekeerd. De stad nodigt uit tot bewegen en ontmoeten. Met gezonde inwoners die goed voor zichzelf en elkaar zorgen. Een groene stad die hard op weg is om klimaatneutraal te worden, met verkeer dat geen CO₂-uitstoot meer kent.

Maastrichtenaren en bezoekers genieten van het **groen** in de stad en waarderen de natuur rondom Maastricht. Het is vanzelfsprekend geworden om in Maastricht de aanwezigheid van flora en fauna te stimuleren op de plekken waar dat kan. Mensen doen mee in eigen tuin, organisaties en bedrijven doen mee op daken en eigen terrein en de gemeente doet mee in de openbare ruimte.

Zeker sinds de coronacrisis hebben we geleerd hoe belangrijk een groene openbare ruimte is en hoe deze bijdraagt aan onze gezondheid en welbevinden. Mensen zijn veel meer in de buitenlucht gaan **bewegen**, met name door te wandelen en te fietsen in de stad en regio. Parken en lommerrijke pleinen zijn populair en worden door alle bevolkings- en leeftijdsgroepen gebruikt als ontmoetings- en recreatieplek.

In Maastricht is de **leefomgeving schoner** geworden. Inwoners en bezoekers maken minder gebruik van de auto. Verkeer kent geen CO₂-uitstoot meer en bezoekers komen het liefst met het openbaar vervoer naar Maastricht. Mensen die de auto pakken, parkeren deze op een P&R- of P&W-locatie. Onze bedrijven en industrieën zijn schoner gaan produceren. Daarnaast zijn we zuinig op onze natuur en groengebieden en zorgt circulair grondstofgebruik ervoor dat we zwerfafval onder de knie hebben gekregen.

Mede vanwege de wettelijke doelstellingen is de energie- en duurzaamheidstransitie een motor voor verandering en vernieuwing gebleken. In 2040 heeft Maastricht belangrijke mijlpalen behaald in het worden van een duurzame en klimaat neutrale stad. Dat geldt voor de gemeentelijke organisatie al in 2030.

De regionale energiestrategie heeft ertoe geleid dat in Maastricht woningen en andere gebouwen veel energiezuiniger zijn. We koppelen vraagstukken rondom de energietransitie aan sociale en economische vraagstukken en ambities. Zo zijn veel sociale woningen als eerste verduurzaamd, waardoor juist voor de gemiddeld meer kwetsbare doelgroepen de energierekening is gedaald en het wooncomfort gestegen. Dit heeft een directe bijdrage geleverd aan het bestrijden van armoede en het verbeteren van gezondheid en welzijn.

Ook zijn er diverse plekken in de stad waar duurzame energie wordt opgewekt. Dat gebeurt veelal door zonnepanelen, die we zoveel mogelijk in het bebouwde, stedelijke gebied van Maastricht hebben gefaciliteerd.

Er zijn diverse maatregelen genomen om ons beter voor te bereiden op extreme weersomstandigheden. Ook daarom is onze leefomgeving veel groener geworden en beter aangepast aan hittestress en hoosbuien. We nemen maatregelen om **ruimte te geven aan de Maas** die we omarmen en niet meer de rug toekeren. Ten noorden en ten zuiden van de historische binnenstad zijn natuurgebieden toegevoegd om zo de hoogwaterstanden van de Maas te kunnen opvangen en die als buffer gecontroleerd kunnen overstromen.

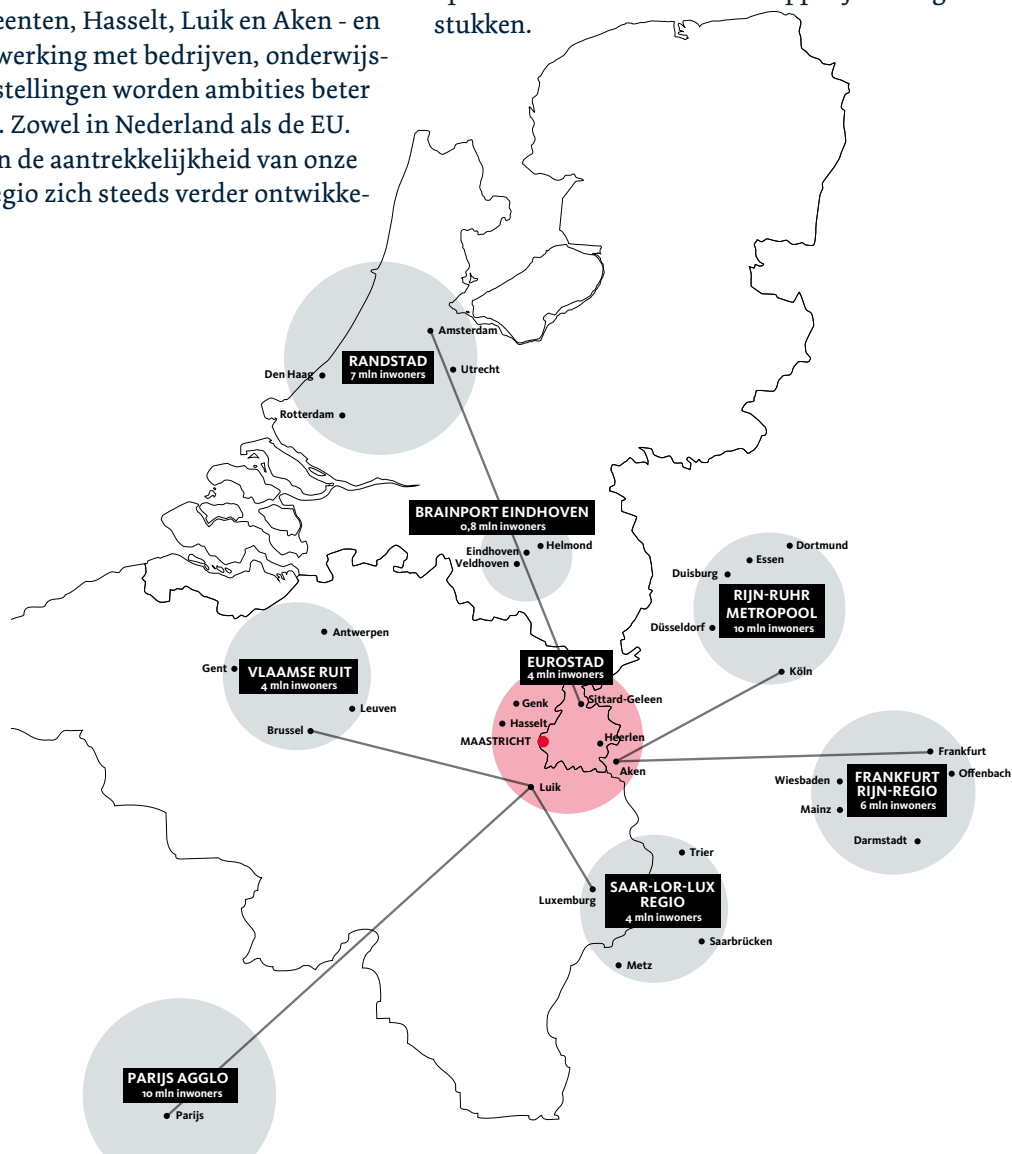
3.6 De netwerkstad Maastricht

De netwerkstad zorgt voor een gezonde balans tussen eigen identiteit en de noodzakelijke schaalgrootte om een positie te verwerven in Europa. We kunnen niet alles zelf, daarvoor zijn we als Maastricht te klein. De Euregio Maas-Rijn biedt met zijn steden, landschap en universiteiten een fantastisch vestigings- en verblijfsklimaat voor bewoners, bedrijven en bezoekers. Zeker omdat in 2040 de verbindingen zijn verbeterd. Alleen met een hoogwaardig systeem van openbaar vervoer kunnen we optimaal profiteren van elkaars voorzieningen, innovaties, bedrijfslocaties, woonkansen en cultuuraanbod, zonder het allemaal zelf te hoeven bouwen en te doen.

Door gezamenlijke agendavorming en lobby met onze (Eu)regionale partners – waaronder de provincie, Sittard-Geleen, Heerlen, de Heuvelandgemeenten, Hasselt, Luik en Aken - en door samenwerking met bedrijven, onderwijs- en kennisinstellingen worden ambities beter gerealiseerd. Zowel in Nederland als de EU. Hierdoor kan de aantrekkelijkheid van onze stad en de regio zich steeds verder ontwikkelen.

De campussen en stedelijke werklocaties werken als motor voor duurzame economische ontwikkeling. De samenwerking in de regio vormt een duurzaam fundament voor brede welvaart en voor onze kenniseconomie, waar kennisinstellingen, bedrijven, culturele en maatschappelijke organisaties samen met overheden hun krachten bundelen en samenwerken aan de groei van onze regio én aan het oplossen van actuele maatschappelijke vraagstukken.

4. De rol van de gemeentelijke overheid

Maastricht is niet van de gemeente, maar van de gemeenschap. Het samenwerken aan de gezonde stad is in het belang van iedereen die betrokken is bij die samenleving.

Leidende principes

Het stadsbestuur organiseert en faciliteert de samenwerking en ondersteunt en stimuleert de gewenste ontwikkeling als de stad daarom vraagt. Dat doen we met de volgende leidende principes:

- We werken integraal en als één overheid aan vraagstukken voor onze inwoners en onze stad,
- We investeren in relaties en werken samen in meerdere rollen met onze inwoners en onze partners,
- We besteden bijzondere aandacht aan onze kwetsbare inwoners en gebieden, stellen daarbij de leefwereld centraal,
- We werken over onze stads- en landsgrenzen heen,
- We werken financieel solide.

Brede welvaart

Een integrale ontwikkeling van een gezonde stad laat zich niet alleen meten in economische doelstellingen. Natuurlijk is het hebben van werk een belangrijke voorwaarde om mee te doen in een samenleving. Maar een gezonde stad gaat ook over het uitbannen van armoede en over goed onderwijs als de belangrijkste motor voor sociale mobiliteit. Over veiligheid, luchtkwaliteit, gendergelijkheid, en gemeenschapszin. Al deze aspecten bepalen onze brede welvaart en zijn door de Verenigde Naties in 2015 vastgelegd in de zogenaamde sustainable development goals (SDG), oftewel duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG)

Net als een aantal andere gemeenten in Nederland gebruikt Maastricht de SDG's als basis voor het in kaart brengen en monitoren van onze voortgang in het verwezenlijken van onze ambitie: de gezonde stad.

THE GLOBAL GOALS

GLOBALE DOELSTELLINGEN VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

1 GEEN ARMOEDE

2 GEEN HONGER

3 GOEDE GEZONDHEID

4 KWALITEITSONDERWIJS

5 GESLACHTSGELIJKHEID

6 SCHOON WATER EN SANITAIRE VOORZIENINGEN

7 DUURZAME ENERGIE

8 GOEDE BANEN EN ECONOMISCHE GROEI

9 INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR

10 VERMINDERDE ONGELIJKHEID

11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN

12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE

13 KLIMAATACTIE

14 LEVEN ONDER WATER

15 LEVEN OP HET LAND

16 VREDE EN RECHT

17 PARTNERSCHAPPEN VOOR DE DOELSTELLINGEN

THE GLOBAL GOALS
GLOBALE DOELSTELLINGEN VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

